

Cinsiyetin Akademik Erteleme Üzerindeki Etkisi: Meta-Analiz

Gender Differences on Academic Procrastination: Meta-Analysis

Özkan ÇIKRIKCI*, Evren ERZEN**

• *Geliş Tarihi:* 26 Ekim 2015 • *Kabul Tarihi:* 03 Ocak 2016 • *Yayın Tarihi:* 31 Ekim 2016

ÖZ: Bu meta-analiz çalışmasında cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi test edilmiştir. Öncelikle literatür taraması yapılarak ilgili yayınlar bir havuzda toplanmıştır (n=97). Araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler doğrultusunda 25 çalışmanın analize dahil edilmesine karar verilmiştir. Rassal etki modeli kullanılarak yapılan analiz sonuçları, cinsiyetin akademik erteleme üzerinde düşük düzeyde anlamlı etkisinin olduğunu göstermektedir ($f=25$, $d= .25$, $p<.001$, $SEd= .05$). Çalışmada araştırmanın yapıldığı ülke, örneklem grubu ve yayım türü moderatör, değişken olarak belirlenmiştir. Sadece araştırmanın yapıldığı ülke değişkeninin moderatör değişken olduğu belirlenmiştir ($Qb= 15.48$, $df= 1$, $p<.05$). Elde edilen sonuçlara göre cinsiyet akademik erteleme üzerinde etki yaratan bir değişkendir. Ayrıca Türkiye ile diğer ülkelerde yapılan çalışmalar arasında cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi bağlamında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Anahtar sözcükler: Akademik erteleme, cinsiyet, meta-analiz

ABSTRACT: In current meta-analysis study, the effect of gender on academic procrastination was tested. First of all, studies obtained by literature review were collected in a pool (N = 97). At the end of the investigations in line with the criteria determined by researchers, 25 studies were included in the analysis. The results of random effect model revealed that gender has a low-level effect on academic procrastination ($f=25$, $d= .25$, $p<.001$, $SEd= .05$). Research groups (high school and university), research country (Turkey, others) research types (thesis or article) were determined as moderator variables within the present study. Only research country variable was determined as moderator variable ($Qb= 15.48$, $df= 1$, $p<.05$). According to the research results, gender is a variable that causes an effect on academic procrastination. In addition, there is a significant difference between research in Turkey and others with regard to the effect of gender on academic procrastination.

Keywords: Academic procrastination, gender, meta-analysis

1. GİRİŞ

Erteleme eğilimi en yalın haliyle herhangi bir işin ya da kararın ertelenmesine yönelik davranışsal bir eğilim veya bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Johnson ve Bloom, 1995; Milgram, Mey-Tal ve Levison, 1998). Başka bir ifade ile daha önceden yapılması planlanan bir işi yerine getirecek potansiyele sahip olmasına rağmen bireyin rasyonel bir gerekçesi olmaksızın ötelemesi erteleme davranışını açıklamaktadır (Grecco, 1984). Yapılan çalışmalar öğrencilerin büyük bir kısmının erteleme eğiliminde olduklarını göstermektedir (Ellis ve Knaus, 1977; Harriot ve Ferrari, 1996; Solomon ve Rothblum, 1984). Eğitsel yaşantı sürecinde öğrencilerin her bir öğrencinin yerine getirmesi gereken çeşitli görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Dönem ödevi hazırlama, sınavlara çalışma, günlük ve haftalık ödevler hazırlama bu görevlerden sadece birkaçını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, öğrencilerin birçoğu yapmaları gereken görevleri mümkün olan son ana kadar ertelemektedirler. Bu nedenle daha önceden planlanan bir akademik görev ya da sorumluluğu erteleme akademik erteleme olarak tanımlanmaktadır (Lay, 1986). Akademik erteleme ise bireyin kendisi açısından önem arz eden

* Arş. Gör. Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ordu, ozkanc61@hotmail.com

**Arş. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Artvin, evrenerzen@hotmail.com

akademik görev ve sorumlulukları çeşitli gerekçelerden ötürü gelecek bir tarihe bırakması olarak tanımlanabilir.

Akademik erteleme, bilişötesi öz düzenleme becerisi, zaman yönetimi (Motie, Heidari ve Sadeghi, 2012), düşük öz yeterlik (Corkin, Yu, Wolters ve Wiesner, 2014), öz disiplin eksikliği (Johnson ve Bloom, 1995), kaçınmacı problem yöntemini kullanma (Bridges ve Roig, 1997), yüksek kaygı düzeyi (Fritzsche, Rapp Young ve Hickson, 2003; Glick, Millstein ve Orsillo, 2014), düşük umut düzeyi, başarısızlık korkusu (Alexander ve Onwuegbuzie, 2007), mükemmeliyetçilik (Jadidi, Mohammadkhani ve Tajrishi, 2011; Soysa ve Weiss, 2014), yaşam doyumu (Çapan, 2010; Uzun-Ozer ve Saçkes, 2011) gibi birçok farklı neden ile ilişkilendirilmektedir. Araştırmalar göstermektedir ki akademik erteleme çoğunlukla bireyin kendisiyle ilgili olan faktörlerden etkilenmektedir. Sosyo ekonomik düzey, bulunulan sınıfın düzeyi (Pala, Akyıldız ve Bağcı, 2011) gibi dışsal faktörlerin akademik erteleme üzerinde etkili olmadıkları görülmektedir. Ancak kişisel özelliklerin oluşmasında etkin olan faktörlerin akademik erteleme ile olan ilişkisine bakıldığında anlamlı ilişkiler göze çarpmaktadır. Cinsiyet bu faktörler arasında değerlendirilmesi gereken önemli bir değişkendir. Akademik erteleme davranışında cinsiyete dayalı farklılıklar ile ilgili literatürde tartışmalı sonuçlar bulunmaktadır. Bir takım çalışmalarda cinsiyete dayalı farklılıklar belirlenmişken (Milgram ve diğerleri, 1995; Pala ve diğerleri, 2011; Ptzek, Sattler, Veen, Grunschel ve Fries, 2014; Uzun-Özer ve diğerleri, 2009; Uzun-Özer ve Saçkes, 2011; Pchyl, Coplan ve Reid, 2002), diğer çalışmalarda akademik erteleme davranışında cinsiyete dayalı farklılıklara rastlanmamıştır (Ferrari, 1991; Ferrari, 2001; Klassen ve Kuzucu, 2009). Uzun-Özer ve diğerlerine (2009) göre cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinin incelenmesi oldukça önemli olmakla birlikte akademik ertelemenin neden ve sonuçlarının anlaşılmasında kayda değer bir gerekliliktir. İfade edilen çalışmalar sistematik sentezleme ile bir bütün olarak değerlendirildiğinde cinsiyete akademik erteleme üzerindeki etkisi daha fazla anlaşılacaktır. Dolayısıyla bu çalışmada akademik erteleme ile ilgili yapılan yayınların cinsiyete dayalı olarak incelenerek bir meta analitik çalışma yapılması planlanmıştır.

2. YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma kapsamında cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi meta analiz yöntemiyle araştırılmıştır. Meta analiz, spesifik bir konu üzerine odaklanarak gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarının bütünleştirilerek genellenebilir bir sonuca varıldığı araştırma yöntemidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012; Littel, Corcoran ve Pillai, 2008).

1.2. Tarama Stratejisi ve Dâhil Etme/Çıkarma Kriterleri

Çalışmada meta analize dahil edilecek araştırmaları belirlemek amacıyla ScienceDirect, Wiley & BlackWell, Taylor & Francis, Sage Publications, Proquest, ERIC, EBSCO, Ulakbim Ulusal Veri Tabanı, YÖK Ulusal Tez Merkezi akademik veri tabanlarında literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama işlemi gerçekleştirilirken akademik erteleme temel alınarak tarama işlemi çalışmaların sadece başlık alanlarına indirgenmiştir. Yürütülen meta analiz çalışmasına dâhil edilen araştırmalar için geçerli olan son tarih Temmuz 2014 olarak kararlaştırılmıştır. Bu çalışmada, veri tabanlarından elde edilen master ve doktora tezleri ile hakemli dergilerdeki araştırmalar analize dâhil edilmiştir.

Meta analize dâhil edilebilecek çalışmaları belirlemek amacıyla çeşitli stratejilere işlevsellik kazandırılmıştır. Öncelikle literatür taraması sonucu elde edilen çalışmalar bir havuza toplanmıştır (N = 97). Araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler doğrultusunda yapılan

incelemeler sonucunda 25 çalışma analize dâhil edilmiştir. Belirlenen ölçütlere uygun olan çalışmalara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Bu çalışmada belirlenen dâhil edilme ölçütleri aşağıdaki gibidir;

- Çalışmanın 2002 yılından sonra yapılmış olması
- Meta analiz çalışmasında etki büyüklerinin belirlenebilmesi için gerekli olan verilerin olması,
- Örneklem büyüklüğü (n), ortalama (X) ve standart sapma (Ss) değerlerinin cinsiyete dayalı olarak sunulması

Araştırmaların meta-analize dâhil edilmeme nedenleri şunlardır;

- Herhangi bir nicel veri belirtilmemesi,
- Araştırmalarda cinsiyete dayalı olarak gerekli olan verilerin sunulmamış olması,
- Verilere ulaşımı sağlayacak tam metinlere ulaşılamamış olması.

Tablo 1: Meta-analize dâhil edilen çalışmaların karakteristikleri

		Türkiye	Diğer	Toplam
Araştırmanın Yapıldığı Ülke	n	17	8	25
	%	68	32	100
		Lise	Üniversite	Toplam
Örneklem grubu	n	6	19	25*
	%	24	76	100
		Tez	Makale	Toplam
Yayın Türü	n	11 9 (Türkiye) 2 (Diğer)	14 7 (Türkiye) 7 (Diğer)	25
	%	44	56	100

*Araştırmaya dâhil edilen çalışmalardan bir tanesinde (Çakıcı, 2003) iki örneklem grubuna ilişkin veriler sunulduğundan her iki grup ayrı bir çalışma olarak kabul edilmiş ve Çakıcı, 2003a ve Çakıcı, 2003b olarak belirtilmiştir (Tablo 2).

2.3. Kodlama İşlemi

Verilerin ayıklanması, çalışmada yer alan karmaşık verilerin anlaşılabilir ve çalışılmaya uygun hale getirilmesi için gerçekleştirilen işleme kodlama denilmektedir. Bu çalışmada istatistiksel analize geçmeden önce bir kodlama formu oluşturulmuş ve kodlamalar bu forma uygun bir şekilde yansıtılmıştır. Bu formu oluşturulmasındaki amaç meta analize dâhil edilen araştırmaların tüm özelliklerini özel ve genel olarak görülebilmesine olanak sağlamaktır. Çalışmada oluşturulan kodlama formu aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır;

- Araştırmanın kaynakçası
- Araştırmanın yapıldığı ülke (Türkiye, Diğer)
- Yayın Türü (Tez, Makale)
- Örneklem bilgisi (Lise, Üniversite)
- Nicel değerler (Örneklem büyüklüğü, ortalama ve standart sapma)

Tablo 2: Meta-analize dâhil edilen çalışmaların betimleyici özellikleri

Araştırma	Erkek	Kız	Araştırmanın Yapıldığı Ülke	Yayın Türü	Örneklem grubu
Akbay, 2009	363	400	Türkiye	Tez	Üniversite
Akdoğan, 2013	129	441	Türkiye	Tez	Üniversite
Akkaya, 2007	118	250	Türkiye	Tez	Üniversite
Aydoğan, 2008	180	220	Türkiye	Tez	Lise
Balkıs & Duru, 2009	251	329	Türkiye	Makale	Üniversite
Çakıcı, 2003a	160	100	Türkiye	Tez	Lise
Çakıcı, 2003b	131	156	Türkiye	Tez	Üniversite
Deemer, Smith, Carroll, & Carpenter, 2014	101	122	Diğer	Makale	Üniversite
Islak, 2011	17	18	Diğer	Tez	Üniversite
İskender, 2011	122	129	Türkiye	Makale	Üniversite
Jadidi, Mohammadhani, & Tajriski, 2011	92	108	Diğer	Makale	Üniversite
Kandemir, 2010	202	374	Türkiye	Tez	Üniversite
Klassen & Kuzucu, 2009	260	248	Türkiye	Makale	Lise
Motie, Heidari, & Sadeghi, 2012	129	121	Diğer	Makale	Lise
Pala, Akyıldız, & Bağcı, 2011	114	251	Diğer	Makale	Üniversite
Sarioğlu, 2011	202	391	Türkiye	Tez	Üniversite
Seker & Saygı, 2013	80	124	Türkiye	Makale	Üniversite
Senécal, Julien, & Guay, 2003	69	223	Diğer	Makale	Üniversite
Sudler, 2014	42	108	Diğer	Tez	Üniversite
Şirin, 2011	498	276	Türkiye	Makale	Üniversite
Uzun Özer, 2005	421	363	Türkiye	Tez	Üniversite
Uzun-Özer & Saçkes, 2011	100	214	Diğer	Makale	Üniversite
Uzun-Özer, Demir, & Ferrari, 2009	421	363	Türkiye	Makale	Üniversite
Yıldırım, 2011	229	151	Türkiye	Tez	Lise
Yiğit & Dılmaç, 2011	344	289	Türkiye	Makale	Lise

2.4. İstatistiki İşlemler

Meta analitik işlemlerin temel amacı, çoklu araştırmalardan elde edilen veriler üzerinden net bir etki büyüklüğüne ulaşmaktır (Littell ve diğerleri, 2008). İstatistiksel işlemler sonucu elde edilen etki büyüklüğü değeri, çalışmadaki ilişkinin gücü ve yönünün belirlenmesinde kullanılan standart bir ölçü değeridir (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2009). Elde edilen bu etki büyüklüklerini hesaplamak için farklı yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bu yaklaşımlar genel olarak üç grupta incelenmektedir: oranlar, ortalamalar ve korelasyon katsayıları. Araştırmacılar hangi etki büyüklüğünün uygun olacağına karar verirken çalışmanın amacına ve desenine dikkat etmekte ve inceledikleri çalışmalardaki veri formatını göz önüne almaktadırlar (Littell ve diğerleri, 2008). Bu çalışmada araştırmaya dâhil edilen çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının ve çalışma gruplarının farklılık göstermesi nedeniyle düzeltilmiş standartlaştırılmış etki büyüklüğü değeri incelenmiştir.

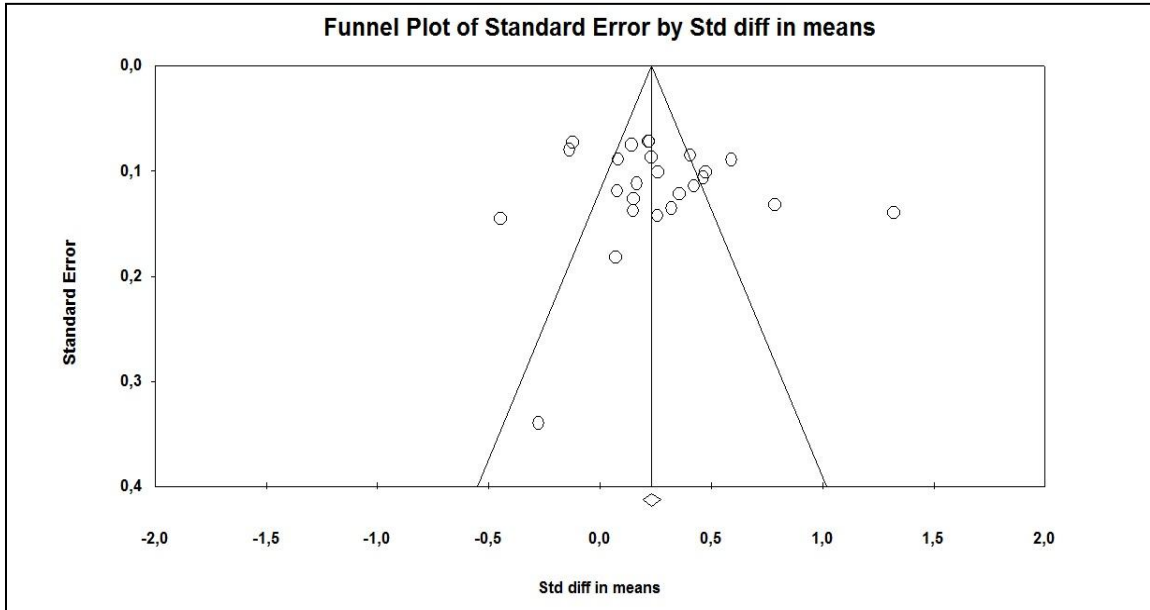
Meta analiz çalışmalarında çalışmaya dâhil edilen araştırmaların niteliksel analiz yapıldıktan sonra sonuçların istatistiksel olarak yorumlanması uygun modelin belirlenmesi gerekmektedir (Yıldız, 2002). Meta analiz yönteminde sabit etki modeli ve rassal etki modeli bulunmaktadır. Meta analitik çalışmaya dâhil edilen araştırmaların nitelikleri kullanılacak olan modelin saptanmasında oldukça önemlidir. Bu çalışmadaki meta analiz işlemlerinde rassal etkiler modeli kullanılmıştır. Rassal etkiler modeli, meta analize dahil edilen araştırmaların işlevsel açıdan eşit olmaması durumunda ve belirlenen etki büyüklüğünden genelleme yapılması amaçlandığında tercih edilmektedir (Borenstein ve diğerleri, 2009). Son olarak bu çalışma yürütülürken Microsoft Excel ve Comprehensive Meta-Analysis paket programlarından yararlanılmıştır.

2.5. Moderatör Değişkenler

Bu çalışmada etki büyüklüğü üzerindeki etkili olabilecek üç moderatör değişken belirlenmiştir. İlk moderatör değişken olarak araştırmaların yürütüldüğü çalışma grupları (lise ve üniversite) ele alınmıştır. İkinci olarak araştırmaların türleri (tez ya da makale) moderatör değişken olarak değerlendirilmiştir. Son olarak araştırmaların yapıldığı ülkeler (Türkiye ve diğer) moderatör değişken olarak analize dâhil edilmiştir. Moderatör analizi yardımıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan alt gruplar arasındaki farklılıkların yönünü test etmeyi sağlayan bir analiz yöntemidir (Littel ve diğerleri, 2008). Bu çalışmada moderatörler arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlılığına bakılmak istendiğinden sadece Q değerleri kullanılmıştır. Q istatistiği moderatör değişkenler arasındaki farkın istatistiksel anlamlılığını ortaya koyabilmek amacıyla incelenmektedir.

2.6. Yayım Yanlılığı

Yayım yanlılığı meta analiz çalışmalarının toplam etkisini olumsuz yönde etkilediğinden bu çalışmada yayım yanlılığının detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında yayım yanlılığının incelenmesi aşamasında ilk olarak funnel plot yöntemi kullanılmıştır. Şekil 1’de meta-analize dâhil edilen araştırmalarda yayım yanlılığına bağlı bir etkinin olabileceğine ilişkin bir bulgu gözlemlenmiştir.

Şekil 1. Yayım yanlılığına ilişkin etki büyüklüğü hunisi

Funnel plot yönteminin yanı sıra yayım yanlılığının belirlenmesinde başvurulan bir diğer yöntem Duval, Tweedie’s trim ve fill testidir. Bu çalışmaya ilişkin Duval, Tweedie’s trim ve fill testi sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Duval, Tweedie’s trim ve fill testi sonuçları

	Çıkarılmış Çalışma	Nokta Tahmini	CI (Güven Aralığı)		Q
			Alt Limit	Üst Limit	
Gözlenen değerler		.25711	.14162	.37261	191.08
Düzeltilmiş değerler	0	.25711	.14162	.37261	191.08

Elde edilen bulgular incelendiğinde gözlenen etki büyüklüğü değeri ile yayım yanlılığından kaynaklanan etkiyi düzeltmeye yönelik oluşturulan sanal etki büyüklüğü arasında farklılık olmadığı görülmektedir. Belirlenen bu değerlerde herhangi bir farklılığa rastlanmamasının nedeni merkez çizgisinin iki tarafında yer alan çalışmaların simetrik bir dağılım göstermiş olmasıdır.

3. BULGULAR

Meta-analiz çalışmasına dâhil edilen 25 farklı çalışmadan oluşan havuzda toplam 10544 öğrenci (4775 erkek, 5769 kız) bulunmaktadır. Bu öğrencilerin 2431 tanesi (1302 erkek, 1129 kız) lise öğrencisiyken, 8113 tanesi (3473 erkek, 4640 kız) üniversite öğrencisidir. Yapılan analiz sonucuna göre cinsiyetin akademik erteleme üzerinde düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir ($k=25$, $d= .25$, $p<.001$, $SEd= .05$). Buna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla akademik erteleme davranışları sergiledikleri ifade edilebilir.

Tablo 4: Cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi: Meta analiz sonuçları

Değişken	k	N	d	CI (Güven Aralığı)		Q
				Alt Limit	Üst Limit	
Cinsiyet	25	10544	.25*	.14	.37	191.05*

Yapılan heterojenlik testi sonucunda çalışmanın heterojen bir yapıda olduğu görülmüştür ($Q= 191.05$, $p= .00$, $I^2= 87.44$). Q istatistik değeri ($Q= 191.05$) 24 serbestlik derecesi ile ki-kare dağılımının kritik değerini ($X^2(24)= 13.84$) aştığı gerekçesiyle etki büyüklüklerinin dağılımına ait homojenliğin yokluk hipotezi rassal etkiler modelinde reddedilmiştir. Q istatistiğin tamamlayıcısı olarak geliştirilen ve çalışma sayısından etkilenmeyen I2 istatistiği heterojenliğe ilişkin daha net sonuçlar ortaya koyabilmektedir (Petticrew ve Roberts, 2006). Elde edilen $I^2= 87.44$ istatistik değeri çalışmada yüksek düzeyde heterojenliğe işaret etmektedir (Cooper, Hedges ve Valentine, 2009).

Tablo 5: Analiz bulgularındaki çalışma karakteristiklerinin özeti

Study name	Statistics for each study						Z-Value	p-Value	Std diff in means and 95% CI
	Std diff in means	Standard error	Variance	Lower limit	Upper limit				
Akkay, 2009	-0.123	0.073	0.005	-0.265	0.020	-1.691	0.091		
Aksoğan, 2013	0.475	0.101	0.010	0.277	0.673	4.698	0.000		
Akkaya, 2007	0.166	0.112	0.013	-0.054	0.385	1.481	0.139		
Aydoğan, 2008	0.260	0.101	0.010	0.063	0.458	2.581	0.010		
Balkıs & Duru, 2009	0.407	0.085	0.007	0.241	0.573	4.805	0.000		
Çakıoğlu, 2003a	0.787	0.132	0.017	0.528	1.045	5.956	0.000		
Çakıoğlu, 2003b	0.078	0.119	0.014	-0.154	0.311	0.660	0.509		
Deemer, Smith, Carroll, & Carpenter, 2014	0.322	0.135	0.018	0.056	0.587	2.375	0.018		
İstak, 2011	-0.275	0.340	0.115	-0.941	0.391	-0.808	0.419		
Yakender, 2011	0.152	0.126	0.016	-0.096	0.399	1.198	0.231		
Jadidi, Mohammadkhanli, & Tajrishi, 2011	0.257	0.142	0.020	-0.022	0.536	1.805	0.071		
Kandemir, 2010	0.591	0.089	0.008	0.417	0.766	6.640	0.000		
Klassen & Kuzucu, 2009	0.081	0.089	0.008	-0.093	0.255	0.910	0.363		
Matile, Heldari, & Saeghi, 2012	1.321	0.140	0.020	1.048	1.595	9.461	0.000		
Pala, Akyyıoğlu, & Başoğlu, 2011	0.424	0.114	0.013	0.200	0.647	3.718	0.000		
Sarıoğlu, 2011	0.231	0.087	0.008	0.060	0.401	2.656	0.008		
Seker & Saygı, 2013	-0.446	0.145	0.021	-0.731	-0.162	-3.076	0.002		
Senécal, Julien, & Guay, 2003	0.149	0.138	0.019	-0.121	0.419	1.080	0.280		
Sudler, 2014	0.072	0.182	0.033	-0.285	0.428	0.395	0.693		
birin, 2011	0.143	0.075	0.006	-0.004	0.291	1.910	0.056		
Uzun Özer, 2005	0.220	0.072	0.005	0.080	0.361	3.067	0.002		
Uzun-Özer & Sağkes, 2011	0.357	0.122	0.015	0.118	0.596	2.927	0.003		
Uzun-Özer, Demir, & Ferranti, 2009	0.218	0.072	0.005	0.077	0.359	3.038	0.002		
Yıldırım, 2011	0.464	0.106	0.011	0.256	0.672	4.373	0.000		
Yıldırım & Dilmaç, 2011	-0.136	0.080	0.006	-0.292	0.021	-1.700	0.089		
	0.233	0.020	0.000	0.193	0.272	11.473	0.000		

3.1. Moderatör Değişkenlere İlişkin Etki Büyüklükleri

Araştırmada örneklem grubu (lise ve üniversite), yayının yapıldığı ülke (Türkiye ve diğer) ve yayım türü (tez ve makale) moderatör değişken olarak ele alınmıştır. Cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde moderatör değişkenlere ilişkin sonuçlar Tablo 6’da sunulmuştur. Bu çalışmada ilk moderatör değişken olarak araştırmaların örneklem grupları analiz edilmiştir. Yapılan homojenlik testinde Q_b (Q-between) değerleri göz önünde bulundurulmuştur. Örneklem grubu için yapılan heterojenlik analiz sonucunda cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde örneklem grubunun anlamlı bir moderatör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($Q_b = 2.59$, $df = 1$, $p > .05$). Başka bir ifade ile yapılan gruplandırma akademik erteleme ortalama etki büyüklüğü değerini değiştirmemektedir. İkinci olarak yapılan moderatör analizi sonuçlarına göre cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde yayının yapıldığı ülkenin anlamlı bir moderatör değişken olduğu saptanmıştır ($Q_b = 15.48$, $df = 1$, $p < .05$). Elde edilen bulgulara göre diğer ülkelerde yapılan yayınların ortalama etki büyüklükleri $d = .21$ iken, Türkiye’de yapılan yayınların ortalama etki değerleri $d = .37$ olarak saptanmıştır. Moderatör değişkenlerin analizinde son olarak yayım türleri değerlendirilmiştir. Moderatör analizi sonuçlarına göre cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde yayım türünün anlamlı bir moderatör olmadığı görülmüştür ($Q_b = 1.30$, $df = 1$, $p > .05$).

Tablo 6: Moderatör değişken analizine ilişkin bulgular

Moderatör	Kategori	k	N	d	Q_b	SE _d	CI	
							Alt	Üst
Araştırmanın Yapıldığı Ülke	Türkiye	17	8715	.37	15.48***	.10	.16	.58
	Diğer	8	1829	.21			.07	.34
Örneklem grubu	Lise	6	2431	.43	2.59	.12	.20	.67
	Üniversite	19	8113	.19			.06	.33
Yayım Türü	Makale	13	8350	.24	1.30	.08	.08	.40
	Tez	12	2194	.27			.08	.44

*** $p < .001$

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada 2003 yılından itibaren dünya genelinde yapılan çalışmalardan belirlenen ölçütlere uygun olan 25 araştırmada rapor edilen örneklem grubu büyüklüğü, ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiş ve cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece yapılan makale ve tezlerden elde edilen genel sonucun ortaya çıkması sağlanmıştır. Ayrıca çalışmada örneklem grubu, araştırmanın yapıldığı ülke ve araştırmanın türü cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde moderatör değişken olarak incelenmiştir.

Elde edilen bulgular cinsiyetin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Ancak belirlenen etki büyüklüğü incelendiğinde cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etki düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde akademik ertelemeye dayalı farklılıklara ilişkin bulgularda farklılıklar görülmektedir. Bazı çalışmalarda akademik ertelemeye dayalı anlamlı farklılıklar gözlemlenirken (Beswick, Rothblum ve Mann, 1988; Haycock ve diğerleri, 1998; Senécalve diğerleri, 1995; Solomon ve Rothblum, 1984; Watson, 2001; Uzun-Özer ve diğerleri, 2009) bir takım çalışmalarda böyle bir farklılık belirlenmemektedir (Ferrari ve Beck, 1998; Ferrari, Uzun-Özer ve Demir, 2009; Milgram ve diğerleri, 1995; Owens ve Newbegin, 2000; Pychyl ve diğerleri, 2002; Uzun-Özer, 2009). Akademik ertelemeye dayalı farklılıkların çıkış noktası olarak kültürel farklılıklar gösterilmektedir (Uzun-Özer ve diğerleri, 2009). Kültür ve çevre kişiliğin

oluşmasında ve şekillenmesinde oldukça önemli olan iki faktördür (Ewen, 2003). Bununla birlikte, kültür insan davranışlarının gelişiminde en önemli sistemlerden biri olarak kabul edilmektedir (Triandlis, 1989). Dolayısıyla, bireysel, sosyal, kültürel ve eğitsel değişkenleri içine alan çeşitli faktörlerin bu farklılıkların gözlenmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

İfade edilen bu kültürel farklılıkların nispeten incelenebilmesi amacıyla meta analiz çalışmasına dâhil edilen araştırmaların yapıldığı ülkeler moderatör değişken olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, araştırmaların yapıldığı ülkeler cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde anlamlı bir moderatör değişken olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde farklı ülkelerde farklı sonuçlar elde edilebilmektedir. Nitekim bu çalışmada yapılan heterojenlik analizinde elde edilen bulgular incelendiğinde Türkiye’de yapılan çalışmalarda cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etki büyüklüğünün diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda belirlenen etki büyüklüğünden daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Yani, Türkiye’de lise ve üniversitede öğrenim görmekte olan erkek öğrencilerin daha fazla akademik erteleme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Akademik ertelemeye cinsiyete dayalı gözlenen farklılıkların nedensellik bağlamında tartışılmasında cinsiyet rolleri üzerinde durulmaktadır. Kollektivist bir yapı olarak kabul edilen Türk kültüründe cinsiyet rollerine ilişkin farkındalıklar bireylerin yaşantılarında oldukça baskın bir konumdadır (Eskin, 2003). Erkek öğrenciler öğrenme ortamlarında erkeksi özelliklerini sergileyebilecekleri davranışlar sergileme eğilimindeyken, ayrıca akademik faaliyetleri yerine getirmeyi kadınsı bir faaliyet olarak algılamaktadırlar. Dolayısıyla, kendileri için önemli olan bir ortam olan sınıfta erkek öğrenciler kadınsı algılanmak yerine akademik faaliyetlerini erteleyerek erkeksi bir çizgide kalmayı arzulamaktadırlar (Barker, 1997; Jackson, 2002). Öte yandan kollektivist ve bağımlı toplumlarda kadınların toplumsal değerlere erkeklere oranla daha bağımlı olması psikolojik, sosyolojik, eğitsel birçok değişkende cinsiyete dayalı farklılıkların oluşmasına neden olarak gösterilmektedir (Karakitapoğlu-Aygün ve İmamoğlu, 2002). Örtük ya da doğrudan belirli ölçülerde toplumsal baskıya maruz kalan kız öğrencilerin, toplum önünde eksikliklerinin ya da başarısızlıklarının gözlenmesini arzu etmemeleri akademik ertelemedeki cinsiyet farklılığı üzerinde etkili olabilir. Özellikle Türk toplumunda erkek çocuklarına yönelik rasyonel olmayan yaklaşımların, erkek öğrencilerin akademik faaliyetlere yönelik ilgilerinde azalmaya neden olabileceği düşünülmektedir.

Meta analiz çalışmasına dâhil edilen araştırmaların örneklem grupları (lise ve üniversite) ve türleri moderatör değişken olarak incelenmiştir. Araştırmaların yürütüldüğü örneklem gruplarının cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde anlamlı bir moderatör değişken olmadığı belirlenmiştir. Farklı öğrenim kademelerinde eğitim hayatına devam etmenin akademik ertelemedeki cinsiyet farklılıklarına etkisi olmadığı ifade edilebilir. Lise ve üniversitede öğrenim görmekte olan erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek akademik erteleme eğiliminde oldukları görülmektedir. Ancak heterojenlik testi sonuçlarında lise öğrencilerinde cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi daha yüksek olarak belirlenmiştir. Ergenlik çağı bu döneme rastlamış olması, akran baskısının ve etkisinin oldukça fazla olması, önemli gelişim görevleriyle öğrencilerin yüzleşmesi, gelişen teknoloji ve hızla artan bilgi erişim teknolojilerine ulaşılabilirlik elde edilen bu bulgunun nedenleri arasında sıralanabilir (Odacı, 2011).

Bu çalışma kapsamında moderatör etkisi incelenen son değişken araştırmaların türleridir (makale ve tez). Yapılan analiz sonucunda araştırma türlerinin cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinde anlamlı bir moderatör değişken olmadığı belirlenmiştir. Yürütülen tez ve makale çalışmalarında cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi denk olarak görülmektedir. Buradan hareketle çalışmalarda yayın yanlılığının olmadığı sonucuna ulaşılabilir. İki tür araştırmada da erkek öğrencilerin akademik erteleme eğilimlerinin kız öğrencilerden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, bu meta-analitik çalışma cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisinin incelendiği önemli bir çalışmadır. Akademik ertelemeye cinsiyete dayalı farklılıklar ile ilgili araştırmacılar tarafından tespit edilen farklı bulgular bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu meta-analitik çalışmanın sonuçlarının, akademik ertelemeye cinsiyete dayalı farklılıkların anlaşılmasına katkı sağlaması ve cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisine bütüncül bir bakış açısı kazandırması beklenmektedir. Ayrıca, akademik erteleme davranışlarının azaltılmasına yönelik geliştirilecek olan psiko-eğitim programlarında, uygulayıcıların akademik erteleme davranışlarındaki cinsiyete dayalı farklılıkları göz önünde bulundurmaları önerilmektedir. Bununla birlikte, akademik erteleme eğiliminin cinsiyet rollerine dayalı olarak da farklılık gösterdiği bilinmektedir (Uzun-Özer ve Ferrari, 2011). Dolayısıyla, akademik erteleme eğiliminin cinsiyet rollerine dayalı etkileşiminin belirlenmesi amacıyla kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

5. KAYNAKLAR

- *Akbaý, S. E. (2009). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik öz-yeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- *Akdoğan, A. (2013). *Farklı depresyon anksiyete stres düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinin akademik erteleme davranışlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- *Akkaya, E. (2007). *Academic procrastination among faculty of education students: The role of gender, age, academic achievement, perfectionism and depression* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Alexander, E. S., & Onwuegbuzie, A. J. (2007). Academic procrastination and the role of hope as a coping strategy. *Personality and Individual Differences, 42*(7), 1301-1310.
- *Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı ve öz-yeterlik ile açıklanabilirliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- *Balkıs, M., & Duru, E. (2009). Prevalence of academic procrastination behavior among pre-service teachers, and its relationship with demographics and individual preferences. *Journal of Theory and Practice in Education, 5*(1), 18-32.
- Barker, B. (1997). Girls' world or anxious times: what's really happening at school in the gender war? *Educational Review, 49*, 221-227.
- Beswick, G., Rothblum, E. D., & Mann, I. (1988). Psychological antecedents of student procrastination. *Australian Psychologist, 23*, 207-217.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T., & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to Meta-Analysis*. UK: Wiley.
- Bridges, K. R., & Roig, M. (1997). Academic procrastination and irrational thinking: A re-examination with context controlled. *Personality and Individual Differences, 22*(6), 941-944.
- Cooper, H., Hedges, L. V., & Valentine, J. C. (Eds.). (2009). *The handbook of research synthesis and metaanalysis* (2nd ed.). New York: Russell Sage Publication.
- Corkin, D. M., Yu, S. L., Wolters, C. A., & Wiesner, M. (2014). The role of the college classroom climate on academic procrastination. *Learning and Individual Differences, 32*, 294-303.
- *Çakıcı, D. G. (2003a). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- *Çakıcı, D. G. (2003b). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çapan, B. E. (2010). Relationship among perfectionism, academic procrastination and life satisfaction of university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 5*, 1665-1671.
- *Deemer, E. D., Smith, J. L., Carrol, A. N., & Carpenter, J. P. (2014). Academic procrastination in STEM: Interactive effects of stereotype threat and achievement goals. *The Career Development Quarterly, 62*(2), 143-155.
- Ellis, A., & Knaus, W. J. (1977). *Overcoming procrastination*. New York: A Signet Book.
- Eskin, M. (2003). Self-reported assertiveness in Swedish and Turkish adolescents: A crosscultural comparison. *Scandinavian Journal of Psychology, 44*, 7-12.
- Ewen, R. B. (2003). *An introduction to theories of personality* (6th ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

- Ferrari, J. R. (1991). Self-handicapping by procrastinators: Protecting self-esteem, social-esteem, or both? *Journal of Research in Personality*, 25(3), 245–261.
- Ferrari, J. R. (2001). Procrastination and attention: Factor analysis of attention deficit, boredomness, intelligence, self-esteem, and task delay frequencies. *Journal of Social Behavior and Personality*, 16, 185–196.
- Ferrari, J. R., & Beck, B. (1998). Affective responses before and after fraudulent excuses by academic procrastinators. *Education*, 118 (4), 529–537.
- Ferrari, J. R., Uzun-Özer, B., & Demir, A. (2009). Chronic procrastination among Turkish adults: Exploring decisional, avoidant and arousal style. *Journal of Social Psychology*, 149(3), 302-307.
- Fritzsche, B. A., Rapp Young, B., & Hickson, K. C. (2003). Individual differences in academic procrastination tendency and writing success. *Personality and Individual Differences*, 35(7), 1549-1557.
- Glick, D. M., Millstein, D. J., & Orsillo, S. M. (2014). A preliminary investigation of the role of psychological inflexibility in academic procrastination. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 3, 81-88.
- Grecco, P. R. (1984). *A cognitive-behavioral assessment of problematic academic procrastination: development of a procrastination self-statement inventory* (Unpublished Doctoral Dissertation). California School of Professional Psychology, Fresno.
- Harriott, J., & Ferrari, J. R. (1996). Prevalence of procrastination among samples of adults. *Psychological Reports*, 78, 611–616.
- Haycock, L. A., McCarthy, P., & Skay, C. L. (1998). Procrastination in college students: The role of self-efficacy and anxiety. *Journal of Counseling and Development*, 76, 317-324.
- *Islak, R. B. (2011). *Academic procrastination in relation to gender among gifted and talented college students* (Unpublished Master's Thesis). University of Houston, Houston.
- *İskender, M. (2011). The influence of self-compassion on academic procrastination and dysfunctional attitudes. *Educational Research and Reviews*, 6(2), 230-234.
- Jackson, C. (2002). “Laddishness” as a self-worth protection strategy. *Gender and Education*, 14, 37-51.
- *Jadidi, F., Mohammadkhani, S., & Tajrishi, K. Z. (2011). Perfectionism and academic procrastination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 534-537.
- Jadidi, F., Mohammadkhani, S., & Tajrishi, K. Z. (2011). Perfectionism and academic procrastination. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 534-537.
- Johnson, J. L., & Bloom, A. M. (1995). An analysis of the contribution of the five factors of personality to variance in academic procrastination. *Personality and Individual Differences*, 18(1), 127–133.
- *Kandemir, M. (2010). *Akademik erteleme davranışını açıklayıcı bir model* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karakitapoğlu Aygün, Z., & İmamoğlu, E. O. (2002). Value domains of Turkish adults and university students. *The Journal of Social Psychology*, 142, 333–352.
- *Klassen, R. M., & Kuzucu, E. (2009). Academic procrastination and motivation of adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29(1), 69-81.
- Klassen, R. M., & Kuzucu, E. (2009). Academic procrastination and motivation of adolescents in Turkey. *Educational Psychology*, 29(1), 69-81.
- Lay, C. H. (1986). At least my research on procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20, 474-495.
- Littel, H. J., Corcoran, J., & Pillai, V. (2008). *Systematic reviews and meta-analysis*. New York: Oxford University Press.
- Milgram, N., Marshevsky, S., & Sadeh, C. (1995). Correlates of academic procrastination: Discomfort, task aversiveness, and task capability. *The Journal of Psychology*, 129(2), 145-155.
- Milgram, N., Mey-Tal, G., & Levison, Y. (1998). Procrastination, generalized or specific, in college students and their parents. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 297-316.
- *Motie, H., Heidari, M., & Sadeghi, M. A. (2012). Predicting academic procrastination during self-regulated learning in Iranian first grade high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 2299-2308.
- Motie, H., Heidari, M., & Sadeghi, M. A. (2012). Predicting academic procrastination during self-regulated learning in Iranian first grade high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 2299-2308.
- Odaci, H. (2011). Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students. *Computers & Education*, 57(1), 1109-1113.
- Owens, A.M., & Newbegin, I. (2000). Academic procrastination of adolescents in English and mathematics: Gender and personality variations. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15, 111–124.
- *Pala, A., Akyıldız, M., & Bağcı, C. (2011). Academic procrastination behaviour of pre-service teachers' of Celal Bayar University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 1418-1425.

- Pala, A., Akyıldız, M., & Bağcı, C. (2011). Academic procrastination behaviour of pre-service teachers' of Celal Bayar University. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 1418-1425.
- Patzek, J., Sattler, S., van Veen, F., Grunschel, C., & Fries, S. (2014). Investigating the effect of academic procrastination on the frequency and variety of academic misconduct: a panel study. *Studies in Higher Education*. doi: 10.1080/03075079.2013.854765.
- Petticrew, M., & Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences*. MA-USA: Blackwell.
- Pychyl, T. A., Coplan, R. J., & Reid, P. A. M. (2002). Parenting and procrastination: Gender differences in the relations between procrastination, parenting style and self-worth in early adolescence. *Personality and Individual Differences*, 33(2), 271-285.
- *Sarıoğlu, A. F. (2011). *Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- *Senécal, C., Julien, E., & Guay, F. (2003). Role conflict and academic procrastination: A self-determination perspective. *European Journal of Social Psychology*, 33(1), 135-145.
- Senécal, C., Koestner, R., & Vallerand, R. J. (1995). Self-regulation and academic procrastination. *Journal of Social Psychology*, 135(5), 607-619.
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Soysa, C. K., & Weiss, A. (2014). Mediating perceived parenting styles-test anxiety relationships: Academic procrastination and maladaptive perfectionism. *Learning and Individual Differences*, 34, 77-85.
- *Sudler, E.D. (2014). *Academic procrastination as mediated by executive functioning, perfectionism, and frustration intolerance in college students* (Unpublished Dissertation). University of Houston, Houston.
- *Şeker, S. S., & Saygi, C. (2013). Eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim-iş eğitimi ve müzik eğitimi anabilim dallarında okumakta olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(12), 1219-1227.
- *Şirin, E. F. (2011). Academic procrastination among undergraduates attending school of physical education and sports: Role of general procrastination, academic motivation and academic self-efficacy. *Educational Research and Reviews*, 6(5), 447-455.
- Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review*, 96, 506-520.
- *Uzun Özer, B. (2005). *Academic procrastination: Prevalence, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement* (Unpublished Master's Thesis). Middle East Technical University, Ankara.
- Uzun Özer, B. (2009). Academic procrastination in group of high school students: Frequency, possible reasons and role of hope. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(32), 12-19.
- Uzun Ozer, B., & Ferrari, J. R. (2011). Gender orientation and academic procrastination: Exploring Turkish high school students. *Individual Differences Research*, 9(1), 33-40.
- *Uzun Özer, B., & Saçkes, M. (2011). Effects of academic procrastination on college students' life satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 12, 512-519.
- Uzun Özer, B., & Saçkes, M. (2011). Effects of academic procrastination on college students' life satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 12, 512-519.
- *Uzun Özer, B., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241-257.
- Uzun Özer, B., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241-257.
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factor model: A facet level analysis. *Personality and Individual Differences*, 30, 149-158.
- *Yıldırım, Ü. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinin psikolojik belirtilerinin sosyal destek algısı ve akademik erteleme açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yıldız, N. Ç. (2002). *Verilerin Değerlendirilmesinde Meta-Analiz* (Unpublished Master's Thesis). Marmara University, İstanbul.
- *Yiğit, R. ve Dilmaç, B. (2011). Ortaöğretimde öğrencilerinin sahip oldukları insani değerler ile akademik erteleme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 159-177.

Extended Abstract

Academic procrastination is associated with many different reasons such as meta-cognitive self-regulation skill, time management (Motie, Heidari, & Sadeghi, 2012), low self-sufficiency (Corkin, Yu, Wolters, & Wiesner, 2014), lack of self-discipline (Johnson & Bloom, 1995), using avoidant problem method (Bridges & Roig, 1997), high anxiety level (Fritzsche, Rapp Young, & Hickson, 2003; Glick, Millstein, & Orsillo, 2014), low hope level, fear of failure (Alexander & Onwuegbuzie, 2007), perfectionism (Jadidi, Mohammadkhani, & Tajrishi, 2011; Soysa & Weiss, 2014), life satisfaction (Çapan, 2010; Uzun-Özer & Saçkes, 2011). Research show that academic procrastination is mostly affected by factors related to the person him/herself. It is seen that external factors such as socio-economic level, grade level (Pala, Akyıldız, & Bağcı, 2011) are not much effective on academic procrastination. However, significant relationships are remarkable in the connection between factors which are effective in formation of personality traits and academic procrastination. Gender is an important variable that should be evaluated among these factors. There are controversial results in the literature related to the gender-based differences in academic procrastination. Some studies determined gender-based differences (Milgram, Marshevsky, & Sadeh, 1995; Pala et al., 2011; Patrzek, Sattler, Veen, Grunschel, & Fries, 2014; Uzun-Özer, Demir, & Ferrari, 2009; Uzun-Özer & Saçkes, 2011; Pychyl, Coplan, & Reid, 2002) while others did not find any difference based on gender in academic procrastination behavior (Ferrari, 1991; 2001; Klassen & Kuzucu, 2009). According to Uzun-Özer et al. (2009), it is very important to research the effect of gender on academic procrastination and to investigate the reasons and results of academic procrastination is a significant necessity. When these studies are evaluated as a whole with systematic synthesis, the effect of gender on academic procrastination will be comprehended better. Therefore, in this study, it is planned to conduct a meta-analytic study through gender-based analysis on publications related to academic procrastination.

In this study, the effect of gender on academic procrastination is investigated through meta-analysis method. Meta-analysis is a research method giving generalized result by integrating the results of the studies focused on a specific subject (Littel, Corcoran, & Pillai, 2008). In this study, three moderator variables which can be effective on effect size were determined. The first moderator variable was analyzed as research groups (high school and university). The second one was evaluated as research types (thesis or article). Lastly, research countries (Turkey and Others) were included in the analysis as moderator variable.

A total of 10544 students (4775 males, 5769 females) take place in the pool created by 25 different studies included in the meta-analysis study. Out of these students, 2431 (1302 males, 1129 females) are high-school students while 8113 (3473 males, 4640 females) are university students. According to the analysis result, it was found that gender has a low-level effect on academic procrastination ($f=25$, $d= .25$, $p<.001$, $SEd= .05$). Accordingly, it can be said that male students exhibit more academic procrastination behavior compared to female students. In this study, the first moderator variable was analyzed as research groups. In homogeneity test, Q_b (Q-between) values were taken into account. At the end of the heterogeneity analysis conducted for research group, it was found that research group is not a significant moderator related to the effect of gender on academic procrastination ($Q_b= 2.59$, $df= 1$, $p>.05$). In other words, the grouping does not change the mean effect size value of academic procrastination. Secondly, according to the results of moderator analysis, it was found that research country is a significant moderator variable related to the effect of gender on academic procrastination ($Q_b= 15.48$, $df= 1$, $p<.05$). According to the obtained findings, mean effect size of publications in other countries is $d = .21$ while it is $d = .37$ for those in Turkey. In the analysis of moderator variables, finally publication types were assessed. According to the results of moderator analysis, it was found that publication type is not a significant moderator variable related to the effect of gender on academic procrastination ($Q_b= 1.30$, $df= 1$, $p>.05$).

The obtained findings show that gender has a significant effect on academic procrastination. However, the detected effect size shows low level effect size of gender on academic procrastination. In literature review, differences in findings related to gender-based differences in academic procrastination can be found. While some studies found gender-based significant differences in academic procrastination (Beswick, Rothblum, & Mann, 1988; Haycock, McCarthy, & Sky, 1998; Sénécal, Koestner, & Vallerand, 1995; Solomon & Rothblum, 1984; Watson, 2001; Uzun-Özer et al., 2009), some other studies do not reveal such difference (Ferrari & Beck, 1998; Ferrari, Uzun-Özer, & Demir, 2009; Owens & Newbegin, 2000; Pychyl et al., 2002; Uzun-Özer, 2009). The starting point of gender-based differences in academic procrastination has cultural differences (Uzun-Özer et al. 2009). Culture and environment are two very important factors for formation and shaping of personality (Ewen, 2003). Furthermore, culture is considered as one of the most important systems in development of human behaviors (Triandlis, 1989). Therefore, it is believed that various factors including personal, social, cultural and educational variables can be effective in these differences.

To conclude, this meta-analytic research is the first study which investigates the effect of gender on academic procrastination. Different findings obtained by researchers on gender-based differences in academic procrastination required to conduct such a study. It is expected that the results of this meta-analytic study will contribute to comprehend gender-based differences in academic procrastination and bring a holistic approach to the effect of gender on academic procrastination.